

ბუნებრივი მედიცინის პერსპექტივა

ქეთევან ბაციკაძე
სტუ-პროფესორი
ნუცა შამათავა
ჯანდაცვის მაგისტრი

<https://doi.org/10.52340/gbsab.2026.58.02>

შესავალი.

ფიტომედიცინა (Plant Medicine) საუკუნეების განმავლობაში გამოიყენებოდა სხვადასხვა კულტურასა და ცივილიზაციაში. მცენარეული საშუალებები ადამიანის ჯანმრთელობის დაცვის ერთ-ერთ უძველეს მეთოდად მიიჩნევა. თანამედროვე მეცნიერების განვითარებასთან ერთად გაიზარდა ინტერესი მცენარეული ბიოაქტიური ნივთიერებების მიმართ, რადგან მრავალი კვლევა ადასტურებს მათ ანთების საწინააღმდეგო, ანტიოქსიდანტურ, ანტიმიკრობულ და იმუნომოდულატორულ თვისებებს.

ფიტომედიცინა თანამედროვე მედიცინის ერთ-ერთი მნიშვნელოვანი მიმართულებაა, რომელიც ეფუძნება მცენარეული ნედლეულის გამოყენებას სამკურნალო მიზნებისთვის. პარალელურად განვითარდა ფიტოკოსმეტიკა — კოსმეტოლოგიის დარგი, რომელიც იყენებს მცენარეულ ექსტრაქტებს კანის მოვლისა და აღდგენის მიზნით.

დღეს მომხმარებელთა დიდი ნაწილი უპირატესობას ანიჭებს ბუნებრივ პროდუქტებს, რაც განპირობებულია ქიმიური საშუალებების გვერდითი ეფექტებითა და ეკოლოგიური ცნობიერების ზრდით. სწორედ ამ ფაქტორებმა განაპირობა ფიტოკოსმეტიკის სწრაფი განვითარება მსოფლიო ბაზარზე.

ფიტოკოსმეტიკაში გამოყენებული აქტიური ინგრედიენტები მრავალფეროვანია:

1. ეთერზეთები- ანთების საწინააღმდეგო. ანტიმიკრობული მოქმედება ;
2. ფლავონოიდები-ანტიოქსიდანტები რომლებიც ხელს უშლიან უჯრედების დაზერებას;
3. ალატონინი, პანტენოლი - კანის რეგენერაციის უალტერნატივო საშუალება;
4. ჰიალურონის მჟავა და მცენარეული ექსტრაქტები- უნარჩუნებენ კანს ტენიანობას და აძლიერებენ მის ელასტიურობას. ეს კომპონენტები იძლევა არა მხოლოდ კოსმეტიკურ ეფექტს არამედ მრავალ ქვეყანაში მას იყენებენ სამედიცინო პრაქტიკაში, როგორც კანის აღმდგენ, ანთების საწინააღმდეგო, ჭრილობის შემახორციებელ საშუალებას

კვლევის მიზანია ბუნებრივი მედიცინისა და ფიტოკოსმეტიკის თანამედროვე მნიშვნელობის, ეფექტურობისა და სამედიცინო პერსპექტივების შეფასება, ასევე მცენარეული კომპონენტების გავლენის განსაზღვრა ადამიანის ჯანმრთელობასა და კანის მდგომარეობაზე.

კვლევის მეთოდოლოგია

კვლევა განხორციელდა სამეცნიერო ლიტერატურის, საერთაშორისო

სამედიცინო სტატიებისა და კლინიკური მონაცემების ანალიზის საფუძველზე. შესწავლილ იქნა:

- ფიტოკოსმეტიკაში გამოყენებული ძირითადი მცენარეული კომპონენტები;
- მათი ბიოქიმიური და ფარმაკოლოგიური მოქმედება;
- გამოყენება დერმატოლოგიასა და აღდგენით მედიცინაში;
- თანამედროვე ტექნოლოგიური ინოვაციები ბუნებრივ მედიცინაში.

კვლევა ეფუძნება შედარებით ანალიზსა და სამეცნიერო წყაროების სისტემატიზაციას.

ფიტოკოსმეტიკაში გამოყენებული აქტიური ნივთიერებები

ეთერზეთები ფართოდ გამოიყენება ფიტოკოსმეტიკაში მათი ანტიმიკრობული და ანთების საწინააღმდეგო თვისებების გამო. განსაკუთრებით ეფექტურია ლავანდის, ჩაის ხისა და გვირილის ეთერზეთები.

ფლავონოიდები ძლიერი ანტიოქსიდანტებია, რომლებიც იცავენ უჯრედებს თავისუფალი რადიკალების ზემოქმედებისგან და ანელებენ კანის დაბერების პროცესს.

საპონინები აუმჯობესებენ კანის დამცავ ფუნქციას, ხოლო ტანინები ხელს უწყობენ ანთების შემცირებას და ქსოვილების გაჯანსაღებას.

ჰიალურონის მჟავა ინარჩუნებს კანის ტენიანობას და ელასტიურობას, ხოლო პანთენოლი ხელს უწყობს ქსოვილების რეგენერაციასა და კანის აღდგენას.

ფიტოკოსმეტიკის როლი მედიცინაში

ფიტოკოსმეტიკა აქტიურად გამოიყენება:

- აკნესა და დერმატიტის მკურნალობაში;
- ქიმიოთერაპიის შემდგომ კანის აღდგენაში;
- ქრონიკული ანთებითი პროცესების მართვაში;
- ჭრილობების შეხორცების პროცესში;
- კანის დაბერების პრევენციაში.

კლინიკური კვლევები ადასტურებს, რომ მცენარეული კომპონენტები ხშირად ნაკლებ გვერდით ეფექტებს იწვევს, ვიდრე სინთეზური პრეპარატები.

თანამედროვე ტექნოლოგიები ფიტოკოსმეტიკაში

ნანოტექნოლოგიების გამოყენება უზრუნველყოფს აქტიური ნივთიერებების კანის ღრმა ფენებში მიწოდებას, რაც ზრდის მათ ეფექტურობას.

გენეტიკური ანალიზისა და ინდივიდუალური თავისებურებების გათვალისწინებით შესაძლებელია კონკრეტულ პაციენტზე მორგებული ფიტოკოსმეტიკური საშუალებების შექმნა.

კვლევის შედეგები

კვლევის შედეგად დადგინდა, რომ:

- მცენარეული კომპონენტები ეფექტურად ამცირებენ ანთებით პროცესებს;
- ბუნებრივი ინგრედიენტები ხელს უწყობენ კანის რეგენერაციას;
- ფიტოკოსმეტიკა ამცირებს ქიმიური საშუალებების გამოყენების საჭიროებას;
- თანამედროვე ბიოტექნოლოგიები ზრდის ფიტოკოსმეტიკის ეფექტურობასა და უსაფრთხოებას.

ასევე გამოიკვეთა, რომ მომხმარებელთა მზარდი ინტერესი ბუნებრივი პროდუქტების მიმართ მნიშვნელოვან გავლენას ახდენს ფიტოკოსმეტიკის მსოფლიო ბაზრის განვითარებაზე.

დასკვნა

ფიტომედიცინა და ფიტოკოსმეტიკა თანამედროვე მედიცინის ერთ-ერთი ყველაზე პერსპექტიული მიმართულებაა. მცენარეული ბიოაქტიური ნივთიერებების მრავალმხრივი სამკურნალო ეფექტები ქმნის საფუძველს მათი ინტეგრაციისთვის თანამედროვე სამედიცინო პრაქტიკაში. ბუნებრივი საშუალებების უსაფრთხოება, ეფექტურობა და ეკოლოგიური სისუფთავე განსაკუთრებით მნიშვნელოვანია თანამედროვე საზოგადოებისთვის.

სამომავლო კვლევები ხელს შეუწყობს ფიტოკოსმეტიკური პროდუქტების სტანდარტიზაციას, ეფექტურობის კლინიკურ დადასტურებასა და მათი გამოყენების კიდევ უფრო გაფართოებას მედიცინასა და კოსმეტოლოგიაში

გამოყენებული ლიტერატურა:

1. Kumar, P., et al. (2021). Plant-Based Cosmetics and Their Therapeutic Applications. *Journal of Herbal Medicine*.
2. Ekor, M. (2014). The Growing Use of Herbal Medicines: Issues Relating to Adverse Reactions and Challenges in Monitoring Safety. *Frontiers in Pharmacology*.
3. Panossian, A., & Wikman, G. (2010). Effects of Adaptogens on the Central Nervous System and the Molecular Mechanisms Associated with Their Stress-Protective Activity. *Pharmaceuticals*.
4. Draelos, Z. D. (2018). Cosmeceuticals and Botanical Ingredients in Dermatology. *Dermatologic Therapy*.
5. Barel, A. O., Paye, M., & Maibach, H. I. (2014). *Handbook of Cosmetic Science and Technology*. CRC Press.
6. Korać, R. R., & Khambholja, K. M. (2011). Potential of Herbs in Skin Protection from Ultraviolet Radiation. *Pharmacognosy Reviews*.

აბსტრაქტი

სტატიაში განხილულია ფიტომედიცინისა და ფიტოკოსმეტიკის მნიშვნელობა თანამედროვე მედიცინასა და კოსმეტოლოგიაში. ფიტომედიცინა ეფუძნება მცენარეული წარმოშობის ნედლეულის და ბიოაქტიური ნივთიერებების გამოყენებას სამკურნალო მიზნებისთვის, ხოლო ფიტოკოსმეტიკა მოიცავს მცენარეულ ინგრედიენტებზე დაფუძნებულ კოსმეტიკურ საშუალებებს, რომლებიც არა მხოლოდ კანის ვიზუალურ გაუმჯობესებას, არამედ ჯანმრთელობის მხარდაჭერასაც უზრუნველყოფს. ნაშრომში აღწერილია მცენარეული კომპონენტების — ეთერზეთების, ფლავონოიდების, საპონინების, ტანინების, პანთენოლისა და ჰიალურონის მჟავის — ანთების საწინააღმდეგო, ანტიოქსიდანტური და რეგენერაციული მოქმედებები. განსაკუთრებული ყურადღება ეთმობა ფიტოკოსმეტიკის გამოყენებას დერმატოლოგიაში, კანის აღდგენით პროცესებსა და თანამედროვე ბიოტექნოლოგიურ მიმართულებებს, მათ შორის ნანობიოტექნოლოგიასა

და პერსონალიზებულ კოსმეტიკას. კვლევა ადასტურებს, რომ ფიტოკოსმეტიკის პოპულარობა განპირობებულია ეკოლოგიურად სუფთა და უსაფრთხო პროდუქტებზე მზარდი მოთხოვნით, ხოლო მცენარეული ნაერთების სამკურნალო ეფექტები ქმნის საფუძველს მათი ინტეგრაციისთვის თანამედროვე მედიცინაში.

PERSPECTIVES OF NATURAL MEDICINE

Ketevan Batsikadze, Professor, GTU
Nutsa Shamatava, Medical Doctor; Master of Public Health

Abstract

The article discusses the importance of phytomedicine and phytocosmetics in modern medicine and cosmetology. Phytomedicine is based on the use of plant-derived raw materials and bioactive compounds for therapeutic purposes, while phytocosmetics include cosmetic products formulated with plant-based ingredients that not only improve the appearance of the skin but also support overall skin health. The paper describes the anti-inflammatory, antioxidant, and regenerative effects of plant-derived components such as essential oils, flavonoids, saponins, tannins, panthenol, and hyaluronic acid. Particular attention is given to the application of phytocosmetics in dermatology, skin regeneration processes, and modern biotechnological approaches, including nanotechnology and personalized cosmetics. The study confirms that the growing popularity of phytocosmetics is driven by increasing consumer demand for environmentally friendly and safe products, while the therapeutic properties of plant compounds provide a strong foundation for their integration into modern medical practice.